

hely. Cölöplyukakat nem azonosítottunk. A feltárt gödörök nagy része méhkas alakú volt. Közülük az egyikben egy kutyacsontvázat találtunk.

A lelőhelyen az egyetlen feltárt temetkezés szintén a császárkorba keltezhető. Az É-D-i tájolású sír feltárásakor nem látszott, egy árok bontásakor került elő. Csak a csontváz egy részét sikerült megmentenünk, a koponyából csak az alsó állkapocs maradt meg, illetve felkar, comb és lábszártöredékek. A nyakánál 7 szem gyöngyöt találtunk.

A császárkorra keltezhető objektumok leletanyaga nagyrészt jól iszapolt szürke- és téglaszínű korongolt, ill. durvább, korongolatlan kerámia, egy terra sigillata töredék. Volt néhány vastárgy (pl. fibula) és csonteszköz (pl. lyukasztó) is. Sok volt az állatcsont. A feltárt leletanyagból említésre méltóak a gyöngyök, ill. egy tükör.

Az Árpád-korra keltezhető 41 objektum közül 8 ház, 2 ipari létesítmény, 1 kemence, 28 gödör és 2 árok. A házak általában véve négyszög vagy lekerekített négyszög alakúak voltak. Méreteik hasonlóak: a legkisebb 280×300 cm, a legnagyobb 370×400 cm. Háromban sikerült cölöpszerkezetet, hatban pedig kemencét megfigyelnünk. A tetőszerkezetek házanként változtak. Volt olyan, ahol a 4 cölöplyuk a Ny-i és a K-i oldal közepén, ill. a DNy-i és DK-i sarokban volt. Egy másik házban a három cölöplyukat az épület ÉNy-i sarkában, ill. az északi és a déli oldal közepén találtuk meg. A kemencék a házak ÉK-i részében voltak, egy esetet leszámítva, amikor az épület K-i végébe tapasztották. Csak egy objektum esetében sikerült azonosítanunk a kemence munkagödrét is. Találtunk egy szabadtéri kemencét is munkagödrével együtt. Az öt árokszakaszz összefüggött, vagy vízelvezető árkok voltak vagy a karámokat kerítették körbe.

ASTALOŞ, CIPRIAN – HÁGÓ ATTILA – MARTA, LIVIU – POP, DAN

284. Nyíregyháza-Felsősim, Gyebrás-tanyától ÉK-re (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, B, Sza, Á

Az M3 autópálya nyomvonalának 2003. évi terepjárása során az alacsony dombháton került elő egy ponton egy fél-orsógomb és egy igen rossz megtartású koponyatöredék. A lelőhelyet ez alapján regisztráltuk (161. és 161/a). A lelőhely két, egymással csaknem párhuzamosan futó magas dombvonulaton húzódik. A feltárt terület V alakú, a nyomvonalat és a hozzá csatlakozó útkorrekciót érintette. A lelőhely K-i és Ny-i szélét sikerült lezárunk, É-ra és D-re messze túlnyúlik a feltáráson.

2005. július 21. és október 3. között 19 920 m²-nyi területen egy császárkori és egy Árpád-kori temető sírjait bontottuk ki. Összesen 377 régészeti objektum került elő: 1 késő bronzkori árok, 1 őskori gödör, 153 császárkori sír, amelyek közül 34 kerítőárkos, 13 körárkos, 39 kísérőárkos (két oldalról fülserűen egy-egy rövidebb árok keretezte), volt további 9 császárkori árok, 5 császárkori gödör, 1 császárkori cölöplyuk. Az Árpád-kori

temetőnek 102 sírját figyeltük meg. Kérdéses a kora 22 gödörnek, 5 ároknak, 1 cölöplyuknak.

A császárkori leletanyag igen gazdag annak ellenére, hogy a sírok zöme rabolt. Nagyobb mennyiségben került elő római import (pl. emailos fibulák), de akadt germán eredetű tárgy is. Több aranytárgy került napvilágra: torques, vödöröcsüngő, lunula. A sírok edénykészlete szokatlan, archaikus. A rítus jellegzetes szarmata, ezen belül megfigyelhetők keleti elemek is (pl. négyszögletes árok temetkezés nélkül, saroglya a halott alatt). A Felső-Tisza-vidék egyik legkorábbi szarmata temetője, a Kr. u. 2. században kezdődött el a használata.

Az Árpád-kori temetőben sok érme került elő, ami alapján inkább a korszak második felére keltezhetjük a sírok zömét. A többitől elkülönülve került elő egy rabolt, nyúzott lovas temetkezés, melyet a mellékletül adott nyéltámaszos balta a 10. századra keltez. Egy másik – alaposan kiszántott – lovas temetkezés maradványai közvetlenül az S végű hajkarikás sírok szomszédságában helyezkedett el.

A leletanyag a Jósa András Múzeumba került.

Munkatársak: Babolcsi Andrea régész; Bakos János, Bocz Péter, Mester Andrea ásatási technikusok; Gábor Tamás, Kiss László rajzoló; Bene Zsuzsanna, Heipl Mónika egyetemi hallgatók.

ISTVÁNOVITS ESZTER – ALMÁSSY KATALIN

285. Nyíregyháza-Felsősim, Henzsel-tanya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Á

2005. június 15-én lelőhely-azonosítás céljából helyszíni szemlét tartottunk a területen, ahol 3 éve egy róka-lyukban csontokat és egy keresztet találtak. Erről 2004 őszén szereztünk tudomást. A leletet jutalom ellenében a találó átadta a múzeumnak: az öntött bronz ereklyetartó kereszt előlapján vésett Krisztus ábrázolás, hátlapján már eléggé elmosódott görög betűs szöveg, minden bizonnyal Jézus Krisztus nevének rövidített alakját tartalmazza. A megmutatott lelőhelyen a horhos mindkét oldalát bejártuk, azonban a felszínen egy bronzkori cserépdarabon kívül embercsontot nem találtunk. Ez jó jel: a sírok még nem lettek megbolygatva. A területen valószínűleg a 10. sz. második felében, vagy utolsó harmadában megkezdett, becslésünk szerint 20–80 síros Árpád-kori temető található.

NÉMETH PÉTER

286. Nyíregyháza-Felsősim, Pócsik-tanya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza

2005. szeptember 14. és október 4. között előzetes régészeti feltárást végeztünk az M3 autópálya tervezett nyomvonalába eső 162. sz. lelőhelyen, a 219+220–219+280 km közötti szakaszon. A lelőhely egy K–Ny irányú kis domb déli oldalán és a tőle Ny-ra elterülő vízjárta mélyedésben található. A 2003. évi terepjárás során a jelenlegi Gyebrás- és Pócsik-tanya közötti fekete, kö-

